

Marta Segarra: *Mujeres magrebíes. La voz y la mirada en la literatura norteafricana*. Barcelona: Icaria, "Anrazyt", 1998.

Ja fa uns anys que Marta Segarra s'especialitza en la literatura femenina magribina i de l'entorn cultural islàmic en llengua francesa. Val la pena subratllar que es tracta d'un camp d'estudi d'anàlisi molt productiu, tal com ho demostra hores d'ara la producció d'aquesta autora.

El llibre que avui presentem conté un estudi de les novel·les escrites en francès per autores d'Algèria, Marroc, Tunísia i de l'anomenada literatura *beure*, ço és, feta en llengua francesa per fills d'immigrants magribins nascuts ja a la metròpoli. Es tracta doncs d'una literatura femenina que neix de fenòmens tant controvertits i que determinen tantes llunyanies culturals com ara el procés d'expansió colonial europea al Nord d'Àfrica i el transcurs subsidiari de l'emigració magribina vers els països del nostre entorn. Per la qual cosa, les obres de la literatura femenina nordafricana i *beure* en francès fan sempre referència a un marc social i cultural conflictiu des del punt de vista de les identitats personals: es tracta d'una literatura creativa feta en la llengua del colonitzador. La tria entre l'ús del francès encara que denota un apropament clar a les estructures socials, ideològiques i culturals del colonitzador occidental, esdevé, malgrat tot un element de cohesió de gènere: les dones d'occident han desvetllat importants moviments d'alliberació femenina als que busquen apropar-se les dones del Magrib.

La nostra autora, però, va molt més enllà de la descripció d'aquest debat, insistint en nombroses qüestions d'afirmació de la identitat femenina que sorgeixen a partir de l'anàlisi de les novel·les. Per exemple, l'estructura narrativa d'aquestes es veu influïda per la necessitat de parlar que manifesten les dones i d'alliberar-se d'un silenci opressor de segles. Es destaquen també, com a motivacions a la narració, les identitats testimonials de les dones -individuais o col·lectives-, la importància de l'autobiografia a l'hora de bastir els relats i la necessitat de preservar la memòria d'un món d'ancestrals, amenaçats per l'oblit i per una nova concepció de la dona en la societat contemporània. Capítol a capítol, i en funció d'un suport nodrit per estudis antropològics i literaris d'actualitat, es tracten elements com el cos i la mirada femenina, les referències als avantpassats, les al·lusions als espais, la ciutat, la casa, el *hammam* -que reben un tractament simbòlic com a interior o exterior de les persones. Altres qüestions intrínseques al contingut de les novel·les permeten tractar el que Segarra anomena l'*esquizofrènia* pròpia de la literatura *beure*, la dels fills i les filles dels immigrants a França, dividits entre la llunyania de la cultura originària i el rebuig de la societat d'acollida. Més endavant, la part final del llibre desgrana tres estudis concrets de sengles novel·les d'Assia Djebar, *Loin de Médine*; Leïla Houari, *Quand tu verras la mer*, i Hélène Béji, *L'oeil du jour*.

Per acabar volem comentar que aquest és un llibre molt útil no només per a estudiosos de la literatura francesa sinó també per a arabistes. Els qui s'interessin per la literatura àrab i el coneixement de la civilització magribina contemporànies hi trobaran també una font de coneixement i de comprensió sociològica i antropològica coherent i abundant, descriptora de la societat que inspira i produeix aquestes novel·les en francès. Els que hem gaudit llegint les autores magribines ben segur tornarem a reviure velles emocions

amb l'obra de Marta Segarra i l'aprofundiment que ens proposa en la literatura francesa del Magrib.

Mercè Viladrich
Universitat de Barcelona